

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО

Кафедра початкової освіти

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор із науково-педагогічної
роботи Кузнецова О. А.

27 серпня 2020 р.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«МЕТОДИКА НАВЧАННЯ ПРИРОДОЗНАВСТВА
І СУСПІЛЬСТВОЗНАВСТВА»

Ступінь бакалавра

Спеціальність 013 Початкова освіта

Програму розроблено та внесено: Миколаївський національний університет імені В. О. Сухомлинського

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ: Січко Ірина Олександрівна, доцент кафедри початкової освіти, кандидат педагогічних наук, доцент.

РЕЦЕНЗЕНТ: Клименко Людмила Олександрівна, к.пед.н., доцент, завідувач кафедри теорії й методики природничо-математичної освіти та інформаційних технологій Миколаївського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти.

Програму схвалено на засіданні кафедри початкової освіти

Протокол від “__” серпня 2020 року № __

Завідувач кафедри початкової освіти (Якименко С. І.)

Програму погоджено навчально-методичною комісією факультету педагогічної та соціальної освіти

Протокол від “__” _____ 2020 року № __

Голова навчально-методичної комісії (Степанова Т.М.)

Програму погоджено навчально-методичною комісією університету

Протокол від “__” _____ 2020 року № __

Голова навчально-методичної комісії (Кузнецова О. А.)

Анотація

Програма вивчення нормативної навчальної дисципліни «Методика навчання природознавства і суспільствознавства» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів спеціальності 013 Початкова освіта за освітньою програмою Початкова освіта.

Метою вивчення дисципліни є підготовка студентів до навчання учнів природознавства та суспільствознавства у початковій школі, формування знань та умінь, що необхідні для професійного розв'язання навчальних завдань, які виникають під час навчання молодших школярів природознавству та суспільствознавству, підготовка майбутнього фахівця початкової освіти до організації процесу ознайомлення школярів з природою відповідно до Концепції сталого розвитку, формування знань щодо змісту, методів і форм ознайомлення учнів з природою, формування професійних якостей на засадах компетентнісного підходу.

Основними завданнями вивчення дисципліни є:

- ознайомлення студентів із змістом курсів навчання природознавства, суспільствознавства, методами, формами і засобами навчання;
- розкриття особливостей вивчення окремих питань методики;
- ознайомлення студентів з типовими труднощами та помилками учнів та шляхами їх попередження.
- забезпечити максимально повне володіння студентами фактичним матеріалом з курсу, а також їх термінологічну грамотність;
- систематизація знань студентів про природу;
- окреслення змісту інформації про об'єкти та явища оточуючої природи, доступної розумінню дітей, їх потребам та інтересам;
- оволодіння студентами методами ознайомлення дітей з природою;
- розкриття перспектив використання потенціалу природи для гуманізації педагогічного процесу: розвитку розумових, моральних, естетичних сторін особистості, зміцнення здоров'я дітей;
- навчання умінню доцільно використовувати форми організації співпраці дорослого і дитини в процесі пізнання світу природи;
- формування і розвиток патріотичних почуттів та національної самосвідомості студентів на основі почуття любові до природи та турботливого ставлення до неї;
- збагачення естетичних вражень та формування системи цінностей у майбутніх фахівців початкової освіти.

Ключові слова: методика навчання природознавства, методика навчання суспільствознавства, компетентність, освітнє середовище, природнича освітня галузь, громадянська та історична освітня галузь, технології навчання, інтегрований курс.

Annotation

The program for the development of the normative primary discipline "Methodology for the development of natural knowledge and suspicion of knowledge" has been put together according to the educational and professional programs for the preparation of bachelor of specialties.

Metoyu vivchennya distsiplini Je pidgotovka studentiv to navchannya uchniv prirodoznavstva that suspilstvoznavstva in pochatkoviy shkoli, formuvannya knowledge that umin scho neobhidni for profesiynogo rozv'yazannya The Teaching zavdan, SSMSC vinikayut pid hour navchannya molodshih shkolyariv prirodoznavstvu that suspilstvoznavstvu, pidgotovka maybutnogo fahivtsya pochatkovoï osviti to organizatsii Process The knowledge of schoolchildren about nature, up to the Concept of steel development, the formation of knowledge of how to wickedness, methods and forms of learning about nature, the formation of professional skills in ambushes of a competent walk.

The main staff of the discipline e:

- learning of students from the fastest courses in natural science, support of knowledge, methods, forms and methods of knowledge;
- Razkrittaya features of vivchennya okremikh nutrition techniques;
- knowing students with typical difficulties and grants of scholars that way ikh poperezhennya.
- provide students with the most actual material from the course, as well as their terminological literacy;
- systematization of students' knowledge about nature;
- enlightened to the wisdom of information about objects and phenomena of nature, accessible to the minds of children, their needs and interests;
- ovolodinnya by students methods of learning about nature;
- the development of perspectives to the potential of nature for the humanization of the pedagogical process: the development of the rosy, moral, natural aspects of specialness, the improvement of the health of children;
- navchannya clever docinnuly vikoristovuvati form the organization of the spivpratsi of the mature and the child in the process of learning the light of nature;
- the formulation and development of patriotic sentiments and national self-awareness of students on the basis of a sense of love for nature and turbulence to her;
- the replacement of aesthetic enemies and the formation of systems of values in the maybutt fahivts of the cob's education.

Key words: methodology of natural science knowledge, methodology of scientific knowledge development, competence, educational environment, natural science knowledge, community and historical knowledge of galuz, technologies of science, integration course.

ВСТУП

Програма вивчення нормативної навчальної дисципліни «Методика навчання природознавства і суспільствознавства» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів спеціальності 013 Початкова освіта за освітньою програмою Початкова освіта.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є: вивчення навчальної дисципліни є опанування майбутніми вчителями початкових класів різноманітними методами, формами, засобами та прийомами подання навчального матеріалу при вивченні молодшими школярами окремих питань природничої, громадянської та історичної освітніх галузей.

Міждисциплінарні зв'язки: Даний курс пов'язаний з блоком природничих та гуманітарних дисциплін: ботанікою, зоологією, біологією, анатомією, географією, педагогікою, психологією; історією, соціологією, етикою, філософією.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни та очікувані результати

1. 1. **Мета:** підготувати студентів до навчання учнів природознавства та суспільствознавства у початковій школі, сформувати знання та уміння, що необхідні для професійного розв'язання навчальних завдань, які виникають під час навчання молодших школярів природознавству та суспільствознавству, підготувати майбутнього фахівця початкової освіти до організації процесу ознайомлення школярів з природою відповідно до Концепції сталого розвитку, формування знань щодо змісту, методів і форм ознайомлення учнів з природою, формування професійних якостей на засадах компетентнісного підходу.

1. 2. Основними **завданнями** вивчення дисципліни є:

- ознайомлення студентів із змістом курсів навчання природознавства, суспільствознавства, методами, формами і засобами навчання;
- розкриття особливостей вивчення окремих питань методики;
- ознайомлення студентів з типовими труднощами та помилками учнів та шляхами їх попередження.
- забезпечити максимально повне володіння студентами фактичним матеріалом з курсу, а також їх термінологічну грамотність;
- систематизація знань студентів про природу;
- окреслення змісту інформації про об'єкти та явища оточуючої природи, доступної розумінню дітей, їх потребам та інтересам;
- оволодіння студентами методами ознайомлення дітей з природою;
- розкриття перспектив використання потенціалу природи для гуманізації педагогічного процесу: розвитку розумових, моральних, естетичних сторін особистості, зміцнення здоров'я дітей;
- навчання умінню доцільно використовувати форми організації співпраці дорослого і дитини в процесі пізнання світу природи;
- формування і розвиток патріотичних почуттів та національної самосвідомості студентів на основі почуття любові до природи та турботливого ставлення до неї;

- збагачення естетичних вражень та формування системи цінностей у майбутніх фахівців початкової освіти.

Програмні результати навчання:

ПРН – 1 Знати сучасні теоретичні основи освітніх галузей, визначених Державним стандартом початкової загальної освіти.

ПРН – 2. Знати структуру календарно-тематичного планування, особливості ведення журналу обліку успішності учнів. Знати специфіку виховної роботи на уроках й у позаурочній діяльності.

ПРН – 4 Знати закономірності та теорію процесу навчального пізнання, сучасні навчальні технології.

ПРН – 5 Знати суть методичних систем навчання учнів початкової школи природничої, історичної та громадянської освітніх галузей та їх змістових ліній, визначених Державним стандартом початкової загальної освіти.

ПРН – 6 Знати зміст нормативних документів, що регламентують початкову освіту: Державного стандарту початкової освіти, навчальних програм предметів, які вивчаються в початковій школі, критеріїв оцінювання навчальних досягнень учнів початкової школи.

ПРН – 7 Застосовувати знання, уміння й навички, що становлять теоретичну основу освітніх галузей, визначених Державним стандартом початкової загальної освіти, під час розв'язування навчально-пізнавальних і професійно-зорієнтованих задач.

ПРН – 9 Проектувати процес навчання з предмету у вигляді календарно-тематичного планування для певного класу, теми.

ПРН – 10 Моделювати процес навчання учнів початкової школи природознавства і суспільствознавства: розробляти проекти уроків та їхні фрагменти, методика роботи над окремими видами завдань, створювати методика підготовчої роботи, ознайомлення та формування уявлень і понять, вмінь та навичок з метою опанування учнями певних елементів змісту програми.

ПРН – 11 Проводити моніторинг якості навчальних досягнень учнів з певної теми. Здійснювати контроль і оцінювання навчальних досягнень учнів згідно з критеріями оцінювання та у відповідності до Державних вимог до рівня навчальних досягнень учнів, визначених у програмі з природничої, історичної та громадянської освітніх галузей.

ПРН – 12 Проводити уроки в початковій школі, аналізувати урок щодо досягнення його мети й завдань, оцінювати ефективність застосованих форм, методів, засобів і технологій.

ПРН – 19 Створювати рівноправний і справедливий клімат, що сприяє навчанню всіх учнів, незалежно від соціально-культурно-економічного контексту.

1. 3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студент оволодіває такими компетентностями:

I. Загальнопредметні:

ЗК-1 Загальнонавчальна. Здатність навчатися й оволодівати сучасними знаннями, зокрема, інноваційними методичними підходами, сучасними системами, методиками, технологіями навчання, розвитку й виховання учнів початкової школи; чинним нормативним забезпеченням початкової освіти тощо.

ЗК-2 Інформаційно-аналітична. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу, систематизації й узагальнення інформації, зокрема професійно-педагогічної, з різних джерел та формулювання логічних висновків.

ЗК-4 Комунікативна. Здатність спілкуватися державною мовою на офіційно-діловому рівні; володіти навичками нормативного літературного мовлення (його усною та писемною формою) в різних сферах комунікації. Здатність до розуміння чужих і продукування власних програм комунікативної поведінки, адекватних цілям, сферам, ситуаціям спілкування, активній взаємодії з іншими мовленнєвими суб'єктами. Уміння володіти різновидами стилів мовленнєвого спілкування в ситуаціях запобігання та врегулювання конфліктів

ЗК-6 Етична. Здатність діяти на основі принципів і норм етики, правил культури поведінки у стосунках із дорослими й дітьми на основі загальнолюдських та національних цінностей, норм суспільної моралі; дотримуватися принципів педагогічної етики (професійної етики вчителя початкової школи).

ЗК-7 Соціокультурна. Здатність застосовувати знання, пов'язані із соціальною структурою та національною специфікою суспільства, з особливостями соціальних ролей; здатність до орієнтування у соціальних ситуаціях, розуміння соціального контексту художніх творів Здатність діяти соціально відповідально та свідомо; спроможність ідентифікувати себе з цінностями професійного середовища; наявність професійної позиції вчителя. Здатність до цінування та повага до різноманітності і мультикультурності; надання рівних можливостей учням різних національностей та різних розумових здібностей, толерантне ставлення до їхньої культурної спадщини, індивідуальних особливостей.

ЗК-8 Міжособистісної взаємодії. Здатність до ефективної міжособистісної взаємодії; зокрема, здатність успішно взаємодіяти з керівництвом, колегами, учнями та їхніми батьками; володіння алгоритмами конструктивного вирішення педагогічних конфліктів. Здатність працювати в команді, здатність до співпраці, групової та кооперативної діяльності. Здатність бути критичним і самокритичним, наполегливим щодо поставлених завдань і взятих зобов'язань.

ЗК-9 Адаптивна. Здатність до адаптації в професійно-педагогічному середовищі та дії в нових ситуаціях, зокрема тих, що передбачають навчання, розвиток і виховання молодших школярів, спілкування з їхніми батьками, комунікації з адміністрацією школи й колегами.

ЗК-10 Рефлексивна. Здатність ефективно та адекватно здійснювати рефлексивні процеси, що сприяє розвитку й саморозвитку учнів, творчому підході до навчально-виховного процесу початкової школи. Здатність оцінювати результати педагогічних впливів та забезпечувати якість діяльності навчання, розвитку й виховання учнів початкової школи; здатність до педагогічної рефлексії.

ЗК-11 Здоров'язбережувальна компетентність. Здатність ефективно вирішувати завдання щодо збереження і зміцнення здоров'я (фізичного, психічного, соціального та духовного) як власного, так і оточуючих. Здатність застосовувати знання, вміння, цінності і досвід практичної діяльності з питань культури здоров'я та здорового способу життя, готовність до здоров'язбережувальної діяльності в освітньому середовищі початкової школи та створення психолого-педагогічних умов для формування здорового способу життя учнів.

ЗК-12 Інформаційно-комунікаційна. Здатність до застосування сучасних засобів інформаційних і комп'ютерних технологій для розв'язання комунікативних задач у професійній діяльності вчителя початкових класів й у повсякденному житті.

II. Фахові:

ФК-2 Здатність розуміти та вміти перекласти із словником автентичні тексти за фахом; знаходити конкретну інформацію, пов'язану з предметом навчання

ФК-7 Здатність використовувати інформаційні ресурси у професійній діяльності

ФК-8 Здатність до пошуку, обробки й використання інформації, інтерпретації й використання інформації для адресата; бути здатним в умовах розвитку науки та змінюваної соціальної практики до перегляду власних позицій, вибору нових форм та методів роботи

ФК-9 Здатність до аналізу знань про сферу освіти, сутність, зміст і структуру освітніх процесів, володіти системою знань про історію та сучасні тенденції розвитку педагогічних концепцій і предметних методик

ФК-10 Здатність до здійснення психолого-педагогічної діагностики володіння умінням проектування, реалізації, оцінювання і корекції освітнього процесу

ФК-13 Здатність до аналізу та сучасних освітніх технологій: сутність, завдання, класифікація, практична значущість; історію педагогічних інновацій в Україні; різні підходи до класифікації методів і форм організації навчання; сучасні підходи до організації різних видів занять

ФК-15 Здатність здійснювати самостійно-пошукову роботу; користуватися сучасними методами навчання; ставити навчальні цілі та вибирати методи навчання; використовувати інформаційно-презентативні, самостійно-пошукові, та інші методи навчання; використовувати навчальні технології

ФК-17 Здатність переносити знання у власний педагогічний досвід; критично аналізувати різні педагогічні теорії навчання та виховання

ФК-18 Здатність опанувати основні розділи нормативних професійно-орієнтованих дисциплін: природничо-математичного циклу, філологічних дисциплін, технологій початкової освіти та практикумів іноземної мови за науковим спрямуванням, каліграфії, основ культури мовлення

ФК-20 Здатність застосовувати базові знання з педагогіки та психології у навчально-виховній діяльності; нових педагогічних технологій та робити порівняльний аналіз традиційної і альтернативної систем навчання

ФК-21 Здатність, використовувати елементи інноваційних методик під час викладання дисциплін початкової ланки освіти

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни.

Кредит 1. Методика навчання природничої освітньої галузі як педагогічна наука

Тема 1. Вступ. Предмет і завдання, методи дослідження методики навчання природознавства. Завдання і зміст природничої освітньої галузі

Предмет і завдання курсу «Методика навчання освітньої галузі «Природознавство». Методологічні основи методики викладання природознавства, її зв'язок з іншими науками. Методи дослідження в галузі методика. Становлення і розвиток природознавства.

Планування та структурування змісту курсу «Природознавство», «Я досліджую світ». Особливості змістового забезпечення природничої освітньої галузі. Принципи відбору змісту і побудови організації освітнього процесу вивчення природи. Завдання і зміст природничої освітньої галузі. Поняття інтеграції у процесі навчання природничої освітньої галузі у початковій школі.

Тема 2. Матеріальна база навчання природознавству. Засоби навчання природознавству. Наочні посібники.

Місце і роль матеріальної бази з природознавства в освітньому середовищі сучасного закладу освіти I ступеня.

Кабінет природознавства. Наочні посібники та обладнання для уроків природознавства. Види наочних посібників. Дидактичні вимоги до них. Методика роботи з різними видами наочних посібників.

Куточок живої природи та використання його об'єктів у навчальному процесі.

Краєзнавчий куточок. Навчально-дослідна ділянка. Географічний майданчик, його влаштування та обладнання.

Поняття про засоби навчання природознавства, їх види. Дидактичні вимоги до засобів навчання.

Кредит 2. Методи та форми організації освітнього процесу з природознавства

Тема 3. Методика формування і розвитку природничих понять
Формування природничих уявлень.

Характеристика природничих понять. Методика формування і розвитку природничих понять.

Географічні, біологічні природничі поняття в початковій школі.

Тема 4. Методи навчання природознавству

Поняття методу навчання природознавству. Традиційні методи навчання природи. Методи і прийоми у структурі методів навчання природознавства.

Розповідь та її роль у вивченні природознавства. Методичні вимоги до застосування розповіді на уроках природознавства. Використання наочних посібників у процесі застосування словесних методів навчання.

Бесіда на уроках природознавства. Види бесід. Вимоги до постановки запитань при проведенні бесіди. Застосування різних видів бесід на уроках природознавства.

Робота з підручником та художньою літературою природничого змісту.

Спостереження – провідний метод вивчення природи в початкових класах. Ведення спостережень за неживою та живою природою.

Дослід як метод пізнання природи. Місце дослідів у навчальному процесі. Демонстраційні та лабораторні досліді. Методичні вимоги до постановки дослідів та практичних робіт. Досліді з ґрунтом у початковій школі на уроках природознавства.

Методичні прийоми: порівняння, аналогія, виділення головного, групування навчального матеріалу, встановлення причинно-наслідкових зв'язків у природі.

Вибір оптимальних методів і прийомів навчання.

Тема 5. Форми організації освітнього процесу в курсі природознавства
початкової школи

Основні організаційні форми навчального процесу з природознавства: урок, позаурочна та позакласна робота. Урок – основна форма організації освітнього середовища в школі.

Основні типи уроків з природознавства.

Домашнє завдання як один з видів позаурочних занять. Види домашнього завдання. Позакласна робота та її навчально-виховне значення.

Створення проблемно-пошукових ситуацій. Постановка пізнавальних завдань. Використання місцевого матеріалу. Використання надбань усної

народної творчості. Використання цікавого матеріалу на уроках. Використання художньої та науково-популярної літератури у процесі навчання природознавства. Ігрова діяльність на уроках природознавства.

Кредит 3. Засоби контролю навчальних досягнень учнів з природознавства. Екологічне виховання здобувачів початкової освіти

Тема 6. Контроль і оцінювання навчальних досягнень учнів з природознавства

Оцінювання рівня і прогресу навчальних досягнень учнів з природознавства. Базові принципи оцінювання. Принципи адекватного оцінювання. Критерії вибору інструментів оцінювання. Види інструментів оцінювання. Релевантність інструментів оцінювання.

Тема 7. Екологічне виховання в процесі вивчення природи

Виховне значення уроків природознавства. Мета та завдання екологічного виховання в освітньому середовищі. Екологічна культура як складова загальної культури особистості. Етапи формування екологічної культури особистості.

Форми, методи і засоби екологічного виховання в освітньому середовищі закладу освіти I ступеня. Використання екологічних ігор при вивченні об'єктів природи. Проектна діяльність в екологічному вихованні здобувачів початкової освіти.

Тема 8. Краєзнавчий підхід до навчання природознавству

Краєзнавчий принцип у вивченні об'єктів природи.

Організація краєзнавчого куточку в освітньому середовищі початкової школи.

Методика опанування краєзнавчого матеріалу (Миколаївщина).

Кредит 4. Методологічні основи методики викладання громадянської та історичної освітньої галузі.

Тема 9. Методика навчання суспільствознавства як педагогічна наука.

Розвиток громадянської та історичної освіти. Зміст, мета, завдання громадянської та історичної освітньої галузі в системі початкового навчання.

Наукове обґрунтування необхідності вивчення навчальної дисципліни «Суспільствознавство». Методологічні основи викладання освітньої галузі «Суспільствознавство» («Я у світі»). Мета, завдання навчальної дисципліни. Понятійний апарат. Зв'язок методики з іншими навчальними дисциплінами.

Тема 10. Особливості викладання суспільствознавства, громадянської та історичної освітньої галузі в початковій школі.

Особливості методичних підходів до реалізації предмета «Я у світі». Компетентність і компетенції у результатах початкової освіти. Методика

формування уявлень та понять у курсі « Я у світі». Умови формування уявлення на уроці. Шляхи розвитку понять.

Методика формування вмінь у курсі «Я у світі». Засоби формування вмінь у процесі вивчення освітньої галузі «Суспільствознавство».

Кредит 5. Форми та методи організації освітнього процесу в громадянській та історичній освітній галузі

Тема 11. Методи і методичні прийоми навчання суспільствознавства

Дидактична суть та структура методів навчання. Класифікація методів навчання з урахуванням їх внутрішньої та зовнішньої сторін і логіки пізнавальної діяльності учнів. Методи навчання за джерелом здобуття інформації: словесні, наочні, практичні. Методи виховання громадянських якостей особистості: методи формування свідомості і переконань (розповідь, пояснення, бесіда, діалог, приклад) тощо.

Тема 12. Форми організації навчання суспільствознавства («Я у світі») в початковій школі.

Поняття про форми організації навчання суспільствознавства в початковій школі. Типи уроків громадянської освіти і виховання у початковій школі, вимоги щодо їх організації та проведення.

Тема 13. Технології навчання громадянської та історичної освітньої галузі

Особистісно-орієнтована технологія навчання. Технологія групової навчальної діяльності школярів. Технологія розвивального навчання. Технологія формування творчої особистості. Технологія навчання як дослідження.

Медіаосвітні технології. Медіа за участю аналізатора (візуальні (друк, малюнок, комп'ютерна графіка), аудійні (звукові) (звукозапис), аудіовізуальні (кінематограф, телебачення, відео, Інтернет), за типом основного засобу медіа (преса, радіо, кіно, телебачення, відео, комп'ютерні мережі та ін.), за каналом сприйняття (аудіо, відео, аудіовізуальні, знакові – текстові, графічні), за місцем використання (індивідуальне, групове, масове, домашнє, робоче, транспортне та ін.), за змістом інформації, напрямку соціалізації (ідеологічне, політичне, морально-виховне, пізнавально-навчальне, естетичне, екологічне, економічне), за функціями та цілями використання (одержання інформації, освіта, спілкування, розв'язання проблем, розвага, соціальне управління), за результатом впливу на особистість (розвиток світогляду, самопізнання, самовиховання, самонавчання, самоствердження, самовизначення, регуляція стану, соціалізація).

Класифікація методів навчання громадянської та історичної освіти.

Тема 14. Особливості організації та проведення інтегрованих занять в контексті вивчення громадянської та історичної освітньої галузі

Реалізація освітніх галузей (громадянська та історична, соціальна та здоров'язбережувальна, природнича) окремими предметами або в інтегрованому курсі за різними видами інтеграції (тематична, процесуальна, міжгалузева, в межах однієї галузі; на інтегрованих уроках, під час тематичних днів, в процесі проектної діяльності) за активного використання міжпредметних зв'язків, організації різних форм взаємодії учнів.

Ознаки інтегрованого уроку.

Підготовка вчителя до інтегрованого уроку.

Особливості структури інтегрованого уроку «Я досліджую світ».

Тема 15. Використання технологій проблемного навчання у процесі викладання освітньої галузі «Суспільствознавство»

Ідея проблемного навчання в історії педагогіки. Технологія проблемного навчання. Основні функції та ознаки проблемного навчання. Поняття проблемної ситуації. Методичні прийоми створення проблемної ситуації.

Особливості організації проблемного навчання на уроках суспільствознавства у початковій школі.

Кредит 6. Методика формування уявлень про суспільне довілля здобувачів початкової освіти

Тема 16. Методика формування уявлень про суспільне довілля здобувачів початкової освіти

Формування у молодших школярів навиків взаємодії людей у сім'ї, колективі, суспільстві на основі знань про моральні цінності українського народу. Особливості формування у школярів навичок оволодіння етичними нормами і правилами. Аналіз сформованості загальнолюдських цінностей та ціннісних орієнтацій учнів 3-4 класів. Родовідне дослідження.

Тема 17. Характеристика змістових ліній «Я – людина», «Я та інші» предмету «Я у світі» на засадах формування у здобувачів початкової освіти ключових і предметних компетентностей.

Усвідомлення неповторності і самоцінності людини як складно-організованої моральної істоти. Побудова уроку, спрямованого на створення умов самореалізації дитини. Методичні особливості формування поняття про Людське «Я». Методика виховання розуміння учнями людських чеснот і прагнення до вироблення цих властивостей у себе.

Формування у молодших школярів навиків взаємодії людей у сім'ї, колективі, суспільстві на основі знань про моральні цінності українського народу. Особливості формування у школярів навиків оволодіння етичними нормами і правилами.

Аналіз сформованості загальнолюдських цінностей та ціннісних орієнтацій учнів 3-4 класів. Родовідне дослідження.

Тема 18. Характеристика змістових ліній «Я – українець», «Я – європеєць» предмету «Я у світі» на засадах формування у здобувачів початкової освіти ключових і предметних компетентностей.

Методика формування в учнів поетапного усвідомлення довкілля. Процес набуття учнями суспільного досвіду засобами сюжетно-рольових ігор.

Методика формування навичок дружньої взаємодії здобувачів початкової освіти на уроках «Я у світі». Методика роботи над усвідомленням державної символіки та державного устрою України. Методика формування поняття про українську державу в європейському та світовому контексті. Методичні особливості формування знання про різноманітність народів та їх культур у світі. Особливості розкриття теми «Земля - спільний дім для всіх людей».

Кредит 7. Інтегрований курс «Я досліджую світ»

Тема 19. Зміст, обов'язкові та очікувані результати навчання громадянської та історичної освітньої галузі за Типовими освітніми програмами під керівництвом О.Я. Савченко та Р.Б. Шияна.

Мета та завдання навчальної програми «Я досліджую світ». Варіанти інтегрованої програми. Виконання завдань дослідницького характеру.

Зміст, очікувані результати навчання громадянської та історичної освітньої галузі в інтегрованому курсі «Я досліджую світ» Типової освітньої програма для закладів загальної середньої освіти під керівництвом О.Я. Савченко.

Зміст, очікувані результати навчання громадянської та історичної освітньої галузі в інтегрованому курсі «Я досліджую світ» Типової освітньої програма для закладів загальної середньої освіти під керівництвом Р.Б. Шияна.

Тема 20. Особливості викладання інтегрованого курсу «Я досліджую світ».

Освітнє середовище та його роль в організації уроку. Групова робота як засіб формування ключових компетентностей молодших школярів. Ігрова діяльність на уроці: особливості організації та ризики. Лепбук як новітній спосіб організації навчальної діяльності. Проектна діяльність на уроках інтегрованого курсу «Я досліджую світ». Компетентнісно орієнтовані завдання як умова реалізації компетентнісного підходу до навчання. Формувальне оцінювання навчальних досягнень учнів з інтегрованого курсу «Я досліджую світ».

3. Рекомендована література

Базова

1. Державний стандарт початкової загальної освіти. URL: http://osvita.ua/legislation/Ser_osv/17911/.
2. Державний стандарт початкової освіти. URL: <http://nus.org.ua/news/uryad-opublikuvav-novuj-derzhstandart-pochatkovoyi-osvity-dokument/>.
3. Концепція “Нова українська школа”. URL: <http://nus.org.ua>.
4. Концепція розвитку громадянської освіти в Україні. СХВАЛЕНО розпорядженням Кабінету Міністрів України від 3 жовтня 2018 р. № 710-р.

- [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/proshvalennya-konsepciyi-rozvitku-gromadyanskoji-osviti-v-ukrayini>, с. 1
5. Типові освітні програми для закл. загальної середньої освіти: 1-2 класи. К. : ТД «Освіта- центр +», 2018. 240 с.
 6. Я у світі. Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів 3 - 4 класи (оновлено). URL: <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/pochatkova-shkola.htm/>
 7. Типова освітня програма під керівництвом О. Я. Савченко; <https://mon.gov.ua>.
 8. Типова освітня програма під керівництвом Р. Б. Шияна. <https://mon.gov.ua>.
 9. Атлас. Наша планета. К.: ЗАТ «Інститут передових технологій», 2005. 33 с.
 10. Багров М. В., Боков В. О., Черваньов І. Г. Землезнавство. К.: Либідь, 2000.
 11. Бібік Н.М. Нова українська школа: порадник для вчителя / за заг. ред. Н. М. Бібік. Київ : Літера ЛТД, 2018. 160 с.
 12. Білявський Г.О., Фурдуй Р.С. Основи екологічних знань: Підручник. К.: Либідь, 2003. 288 с.
 13. Білявський Г.О., Фурдуй Р.С., Костіков І.Ю. Основи екології: Підруч. для студ. вищ. навч. закл. К.: Либідь, 2004. 408 с.
 14. Блинников В.И. Зоология с основами экологии. М.: Просвещение, 1980.
 15. Брайон О.В., Чікаленко В.Г. Анатомія рослин. К.: Вища школа, 2002. 270 с.
 16. Воїнственський М.А., Кістяківський О.Б. Визначник птахів УРСР. К.: Вища шк., 1962. 371с.
 17. Географія України. К.: ЗАТ «Інститут передових технологій», 2006. 50 с.
 18. Голуб В. М. Основи загального землезнавства: Навчальний посібник. Умань : УВПІ, 2007. 122 с.
 19. Голуб Н. П. Методичні вказівки до виконання практичних робіт із паркової фітоценології. Умань: УДАУ, 2007. 49 с.
 20. Голуб Н. П., Голуб В. М. Методичні вказівки до виконання лабораторних робіт із зоології. Умань: Візаві, 2010. 100 с.
 21. Голуб Н. П., Голуб В. М. Польова практика з природничих дисциплін. Умань: Видавничо-поліграфічний центр «Візаві». 2011. 152 с.
 22. Голубець М.А. Від біосфери до соціосфери. Львів: Поллі, 1997. 256 с.
 23. Догель В.А. Зоология беспозвоночных: Учебник для ун-тов / Под ред. проф. Полянского Ю.И. 7-е изд. перераб. и доп. М.: Высш. шк., 1981. 606с.
 24. Екологія: Основи теорії і практикум. Навч. посіб. для студ. ВНЗ / А.Ф. Поташ, А.Г. Медвідь, Ю.Г. Гвоздецький, З.Я. Козак. Львів : Новий світ, Магнолія плюс, 2002. 296 с.
 25. Загальне землезнавство. Практикум / За редакцією М. Ю. Кулаковської і П. О. Шкрябія: Посібник для педагогічних інститутів. К.: Вища школа, 1981. 248 с.
 26. Зоология позвоночных: Учеб. для студ. педвузов / В.М. Константинов, С.П. Наумов, С.П. Шапальова. М.: Академия, 2006. 464с.
 27. Іонова О. М. Підготовка майбутніх учителів до застосування інтегрованих форм організації навчального процесу в початковій школі [Текст] :

- [монографія] / О. М. Іонова, Н. М. Сінопальнікова ; Харків. нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди, Ін-т педагогіки та психології. Харків : Щедра садиба плюс, 2014. 263 с.
28. Ковальчук Г.В. Зоологія з основами екології. Суми: Університетська книга, 2007. 615 с.
 29. Корнєєв О.П. Визначник звірів УРСР. К.: Рад. шк., 1965. 235с.
 30. Коротун І. М. Основи загального землезнавства: Навчальний посібник. Рівне: РДТУ, 1999. 310 с.
 31. Крамаренко А. М. Сучасні технології ознайомлення молодших школярів з об'єктами природи: навч. посіб. / Алла Крамаренко, Катерина Степанюк. Донецьк: ЛАНДОН-XXI, 2012. 354 с.
 32. Крамаренко А.М. Методика викладання освітньої галузі „Людина і світ” : навч. посіб. / Алла Крамаренко. – Донецьк : вид-во "Ноулідж", 2010. – 394 с.
 33. Крамаренко А.М. Методика навчання освітніх галузей «Природознавство» та «Суспільствознавство» : навч. посіб. / Алла Крамаренко. Бердянськ : Видавець Ткачук О.В., 2015. 394 с.
 34. Крамаренко А. М. Методика навчання у ВНЗ освітніх галузей “Природознавство” та “Суспільствознавство” : навч. посіб. / Алла Крамаренко. Донецьк : ЛАНДОН-XXI, 2013. 242 с.
 35. Кукалець М.В. Методика викладання природознавства у початковій школі : Навч. посібник. Львів: «Новий Світ-2000», 2014. 223 с.
 36. Кучерявий В.П. Екологія: Підруч. для студ. вищ. навч. закладів освіти. – Львів: Світ, 2001. – 500с.
 37. Лабораторний практикум із зоології хордових / Уклад. К.А. Сологор, М.Г. Білецька, Я.А.Омельковець Луцьк: Вежа, 2003. 464 с.
 38. Ліннік О. О. Методика викладання освітньої галузі «Людина і світ» / О. О. Ліннік. К. : Видавничий Дім «Слово», 2010. 248 с.
 39. Лук'янова Л.Б. Основи екології: Навч. посіб. К.: Вища школа, 2005. 327 с.
 40. Луцан Н. І. «Людина і світ» в інноваційних педагогічних технологіях : навч. посібник. К. : Видавничий Дім «Слово», 2012. 184 с.
 41. Людина і світ: Підруч. / Гол. ред. проф. Л.В. Губерський. К.: Знання, 2001. 350 с.
 42. Мазурмович Б.М. Безхребетні тварини. Посібник для вчителя. К.: Рад. шк., 1974. 256с.
 43. Мазурмович Б.М., Коваль В.П. Практикум з зоології безхребетних. К.: Вища шк., 1977. 232с.
 44. Методика ознайомлення дітей з природою:[Хрестоматія] / Укладач Н.М. Горопаха. К.: Видавничий Дім «Слово», 2012. 432с.
 45. Михайліченко М.В., Рудик Я.М. Освітні технології: навчальний посібник / М.В.Михайліченко, Я.М. Рудик. К.: ЦП «КОМПРИНТ», 2016. 583 с.
 46. Мольчак Я. О., Ільїн Л.В. Загальне землезнавство: Навчальний посібник. Луцьк, 1997.
 47. Мороз І.М., Гришко-Богменко Б.К. Ботаніка з основами екології. К.: Вища школа, 2004. 240 с.

48. Неведомська Є.О. Ботаніка [текст] навчальний посібник / Неведомська Є.О., Маруненко І.М., Омері І.Д. К.: «Центр учбової літератури», 2012. 218 с.
49. Олійник Я. Б., Федорищак Р. П., Шищенко П. Г. Загальне землезнавство: Навчальний посібник. К.: Знання-Прес, 2003. 247 с.
50. Савчук М.П. Зоологія безхребетних. К.: Рад. шк., 1965.
51. Савчук Р. І. Загальне землезнавство з основами краєзнавства. Практикум : навч. посіб. для студ. природн. спец. вищ. навч. закл. / Р. І. Савчук. Суми : Університетська книга, 2009. 185 с.
52. Самарський С.Л. Зоологія хребетних. К.: Вища шк., 1976. 456с.
53. Сафронов Т.А. Екологічні основи природокористування. Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Львів: Новий світ, 2002. 248 с.
54. Словник-довідник з екології : Навчально-методичний посібник / О.Г. Лановенко, О.О. Остапішина.-Херсон:ПП Вишемирський В.С., 2013.-226 с.
55. Стеблянюк М.І. та ін. Ботаніка. Анатомія та морфологія рослин. К.: Вища школа, 1995. 384 с.
56. Стребна О. В. Методологічні аспекти викладання навчального предмета «Я у світі» / О. В. Стребна // Педагогічний альманах. 2012. Випуск 16. С. 65-69.
57. Тарашук В.І. Земноводні та плазуни. Фауна України. 1959. 246с.
58. Тваринний світ України: Енциклопедич. довід./ Р.В.Шаламов, О.А. Литовченко. Х.: Школа, 2006. 144 с.
59. Хижняк М.Ш., Нагорна А.М. Здоров'я людини та екологія: Навч. пос. для студ. вищ. навч. закл. немедичн. профілю. К.: Здоров'я., 1995. 230 с.
60. Шамилева Н. Екологія. М.: Владос, 2004. 138 с.
61. Яришева Н. Ф. Основи природознавства: Природа України: Навч. посібник. К. : Вища шк., 1995. 335 с.

Допоміжна

1. Бібік Н.М. Я досліджую світ : підруч. інтегр. курсу для 1 кл. закл. загал. серед. освіти (у 2-х ч.) : Ч.1 / М.Н. Бібік, Г.П. Бондарчук. Харків : Вид-во «Ранок», 2018. 80 с.
2. Бібік Н.М. Я досліджую світ : підруч. інтегр. курсу для 1 кл. закл. загал. серед. освіти (у 2-х ч.) : Ч.2 / М.Н. Бібік, Г.П. Бондарчук. Харків : Вид-во «Ранок», 2018. 80 с.
3. Волощенко О.В. Я досліджую світ : підруч. інтегр. курсу для 1 кл. закл. загал. серед. освіти (у 2-х част.). Ч.1 / О.В.Волощенко, О.П.Козак, Г. С. Остапенко. К. : Світич, 2018. 128 с.
4. Волощенко О.В. Я досліджую світ : підруч. інтегр. курсу для 1 кл. закл. загал. серед. освіти (у 2-х част.). Ч.2 / О.В.Волощенко, О.П.Козак, Г. С. Остапенко. К. : Світич, 2018. 128 с.
5. Громадянська освіта: теорія і методика навчання [Електронний ресурс]. Режим доступу:
http://sites.znu.edu.ua/interactiv.edu.lab/Posibnyky/TTG_main.pdf
6. Концепція впровадження медіаосвіти в Україні (нова редакція) [Електронний ресурс]. Режим доступу:

https://ms.detector.media/mediaprosvita/mediaosvita/kontseptsiya_vprovadzheniya_mediaosviti_v_ukraini_nova_redaktsiya/

7. Одум Ю. Основы экологии. М., 1975. 740 с.
8. Реймерс Н.Ф. Экология. Теории, законы, принципы и гипотезы. М., 1994.
9. Скарс Р. Эковоины. Радикальное движение в защиту природы / Пер. с англ. Киев: КЭКЦ, 2002.
10. Хесле В. Философия и экология. М., 1994. 188 с.

Інформаційні ресурси

1. Відеофрагменти занять до перегляду за посиланням: - <https://goo.gl/f10uMb>.
2. <http://www.ln.com.ua/~kekz/human.htm>.
3. http://librarium.inf.ua/землезнавство_багров_підручник.html
4. <http://westudents.com.ua/glavy/9418-41-forma-rozmri-planeti.html>
5. <http://books.br.com.ua/45201>
6. http://pidruchniki.com/14170120/geografiya/vstup_zemleznavstvo
7. <http://gx3000.ru/zemleznavstvo/zemleznavstvo-2.html>
8. <http://geo-teacher.net.ua> – Сайт для вчителів географії та природознавства.
9. <http://www.nationalgeographic.com> – Портал Національного Географічного Товариства.
10. <http://www.spacegid.com> – Сайт для любителів астрономії.
11. <http://www.subject.com.ua/dovidnik/priroda/index.html> – Електронний довідник з природознавства

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання: іспит (VIII семестр)

5. Засоби діагностики успішності навчання: Засоби діагностики якості вищої освіти визначають стандартизовані методики, які призначені для кількісного та якісного оцінювання досягнутого особою рівня сформованості знань, умінь і навичок, професійних, світоглядних та громадянських якостей. Засоби діагностики якості вищої освіти використовуються для встановлення відповідності рівня якості вищої освіти вимогам стандартів вищої освіти і затверджуються спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади у галузі освіти і науки.